

פרשת תצוה, תש"פ: (כח:ב) 'ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת'

דניאל גינזבורג

בפרשתנו מצווה משה רבינו: (כח:א-ג) 'ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן; ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת; ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי'.

מפרש רש"י: 'לקדשו לכהן לי', לקדשו- להכניסו בכהונה על ידי הבגדים.

מבאר הרב שמשון הירש: "'ואתה הקרב': כמו 'ואתה תצוה'- אתה בשליחה וכבא-כוחה של תורת ה'. דבר זה מתבטא גם בהלכה: אין מעמידין כהן גדול אלא בית-דין של אחד ושבעים'- הוא בית דין העליון שישב על כסא משה. האומה היא אשר מעמידה את הכהן הגדול באמצעות נציגותה וממנה אותו על מקדש התורה המסורה לה. 'הקרב אליך': מוציאים אותו מתוך האומה, ומעמידים אותו קרוב אליך', למען קידום מפעלך עבור האומה; ובכך הוא מקבל את מינויו: הוא מקבל על עצמו עבודה, שתכליתה השגת מטרת שליחותך. 'לכהנו לי': 'כהן' בבנין פיעל פירושו בכל מקום: לשרת בכהונה.

"בגדי קדש- מובנם המילולי: בגדי המקדש, המציינים את האדם בהם כמי שמשרת במקדש. 'לכבוד': כבוד אינו אלא 'כבד' במשמעות הרוחנית, שבו מתבטא התוכן הרוחני והמוסרי שבתכונת המהות. בבגדי הכהונה תתבטא אפוא משמעות הכהונה, 'כבוד' מציין את עצם תכונת הבגדים; 'ולתפארת': בו בזמן צריכים הבגדים להיות עשויים כך שהם מוסיפים תפארת לכהן; מכאן הדרישה, שבגדים לא רק יסמלו את תוכנה הרוחני של הכבוד: 'לכבוד', אלא יצטיינו בהידור צורתם ויהיו קישוט לכהן. המושג המתבטא על ידי 'כבוד- מקבל על ידי 'תפארת' את ההערכה הראויה לו. "ואתה תדבר": כשם שעל הכהן להיות בחיר האומה, כך יהיו הבגדים מותקנים על ידי האומה והם קניין האומה. עבודת הכהן כשרה רק כשהוא לבוש בבגדים אלה, והם בגדי האומה.

"אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה": דבר זה נאמר רק כאן לגבי עושי הבגדים, ואילו לגבי עשיית כל מלאכת המשכן מזכיר הכתוב את הצורך בתכונת החכמה רק בפרק לא, אגב מינויים של בצלאל ואהילאב. נראה שזה טעמו של דבר: עשיית המשכן וכליה היתה קשורה בפרטיה וכללותיה בתבנית שהראה ה' למשה, ואילו לגבי הבגדים נשאר לעושיהם חופש פעולה במידה גדולה יותר."

מאשר כתב הרש"י הירש שהטמון באומרו 'הקרב אליך', הוא ש'מוציאים אותן מתוך האומה ומעמידים אותו קרוב אליך', שהיא שליחות משה, בא הכתב סופר להמציא למד בדרך הפוכה, כביכול, מאומרו: 'ואתה הקרב אליך וגו'', בהערתו: "צריך להבין מאי 'מתוך בני ישראל'? פשיטה ואריכות לשון הוא.. ונראה לי, הנה ידוע כי אהרן היה

תמיד טרחתו ועסקו לטובת ישראל בכלל ובפרט, אוהב שלום ורודף שלום, והיה אוהב להם יותר ממשה.. והן עתה שקרבו ה' לכהנו לי, החיוב עליו לקדש עצמו במותר לו, ולהתבודד עצמו ולהשלים נפשו ביתר שאת כדי שיהיה נכון ומזומן לנוס לפני ולפנים, ולהקריב קרבנות במחשבה טהורה מזוקק שבעתים, ועל ידי זה יעזוב דרך השלום, ויסיר השגחתו מעם ה' אלה.

”אבל לא רצה ה' בזה, כי גדול השלום, וחפץ ה' שיתאחדו שניהם אצלו, כי יהיה קדוש ה' וגם משפטיו עם ישראל דוגמת משה. וזה כוונת ה' הקרב אליך את אהרן אחיך, במילת 'אליך' רמז לו שיהיה דומה לו, ומבאר 'בתוך בני ישראל', ולא יפרד מהם; רק מעורב עמהם צופה ומביט עליהם ומתוכם 'לכהנו לי', ולא בפרישות מתוכם, ויתאחדו שניהם אצלו, כיהון לפני ועושה שלום בין עמי ואתי שפיר”.

ברם, ראיתי שהנצי"ב, בפירושו **העמק דבר**, הלך בדרך שאוה לו **הרב הירש**, בזה הענין, באומרו: ”לכבוד ולתפארת:” כאשר נדרש הענין שיהא אהרן מקדש עצמו ומתנהג בחסידות ובפרישות נבדל מכלל ישראל, וזה אי-אפשר אלא באופן שיהא נכבד בעיני הבריות, שידעו ויבינו כי הוא במעלה עליונה מהם, ולא יחשבו זאת לרמות רוח; משום הכי היו הבגדים לתועלת שהיו בעיני בני ישראל 'לכבוד ולתפארת', והבינו מזה כי חפץ ה' ביקרו וראוי להיות מרכבה לשכינה. ”זכן הוא בכל כהן גדול, משא"כ בגדי דכהן הדיוט לא היו 'לכבוד ולתפארת', אלא המגבעות שעל ראשם.. אבל כהן גדול היה ראוי להיות משונה בכל הליכותיו”.

ראיתי שהרב **מרדכי קופרמן**, בהערותיו לדברי המחבר, ממציא דרך ליישב את הענין, והיא מלשון **החינוך (מצוה שעיו)**: ”אכן האיש הנזיר לה'.. לא יטמא בתאוות העולם ולא ימצא בבית משתאות ובסעודת רעים.. לרוב קדושתו ומעלתו ופרישותו מאחיו.. וכענין הכהן הגדול”.

ואם כן, הרי ההפרשה היא במקומות, ומהתקשרות לאנשים, שגם ליהודי פשוט ראוי שלא ימצא בהם, או יתחבר להם.

האברבנל מפרש שכוונת זה הציווי, הוא ”כדי שידעו כל ישראל שאהרן ובניו נבחרו לעמוד ולשרת לפני ה'; ולכך, יעשו בגדי קדש לאהרן 'לכבוד ולתפארת', רוצה לומר שיהיו בבחינת מה בגדי קדש כפי הוראתם, שהם מוקדשים לעבודת הקודש, ”..כי יכירו בהם שהם נכבדים ומפוארים”.

רבינו בחיי הרחיב ביאור בזה הענין, באומרו: ”לכבוד ולתפארת:” על דרך הפשט, שיתכבד ויתפאר בהם. ולפי שהכהן הגדול מלאך ה' צבאות אצל היחידים בענין העבודה, יצוה אותו עתה להלבישו בגדי מלכות ולהיותו מלך נכבד ומפואר אצל ההמון, ואז יהיה שלם בכל, כי הבגדים האלו בגדי מלכות.

“ועל דרך הקבלה 'לכבוד ולתפארת', יאמר 'ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך', שיהא משמש בהם לכבוד ולתפארת, כלומר לכבוד ה' השוכן בתוכם, ולתפארת ישראל, וכבר ידעת כי המשכן דוגמא למקדש העתיד. והנה בית המקדש קראו הנביא 'בית קדשנו ותפארתנו', הכוונה בית של קדשנו הוא הכבוד, ושל תפארתנו הוא תפארת ישראל; וזהו (עמוס ז): 'כי מקדש מלך ובית ממלכה הוא', וזהו שאמר 'לכהנו לי', בתוספת ו'ו', דהליל לומר 'לכהן לי', "בתוספת הו'ו', לרמוז על המדה הששית ומלת 'לי' כמו לה', והוא הכבוד, וזה מבואר”.

הרב חיים מצרנוביץ, בחיבורו **באר מים חיים**, גם נותן אומרו על זה הענין, באומרו: “ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ותפארת: כי לצד שהוא עומד לפני המלך ממש ואין נכון לעמוד בבגדים הללו שלובש מחוץ להיכל המלך, צריך ליחד לו בגדי כבוד מיוחדים לעבודה, ובזה תראה חשיבות העבודה ומעלתה, שאסור לעובדה בבגדי חול. וממילא כי חוץ ממה שצריכים הבגדים להיות חשובים ויקרים להיות לכבוד ולתפארת לפני מי שהוא עומד בהם, כי אף אליו המה לכבוד ולתפארת, בראות כל אחד מישראל אשר המלך חפץ ביקרו והלבישוהו ביקרו והלבישוהו לבושי מלכות. וזה אומרו לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת, כי גם לאהרן אחיך יגיע כבוד ותפארת בראות ישראל מה גבר בגוברין, אשר על כן אומר הכתוב: “ואתה תדבר אל כל חכמי לב וגו' ועשו את בגדי אהרן, שמי שיש לו לב משכיל, מעצמו יבין לאשורו גודל מעלה הנפלאה הלזו אשר בחר ה' מאהרן לגדלהו משל אחיו להיות עומד לשרת לפניו בחצר המלך פנימה בקדש הקדשים, ובדאי נצרך לו בגדי כבוד ותפארת, שעל ידם יכהן שם לפני ה'; ועל כן מיד כאשר תדבר אליהם, תיכף יעשו במאמר פוך, כי יבינו מעצמם אשר ודאי כן צריך להיות 'חכמי לב'”.